

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za jeden mesec 1 gid.40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za jeden mesec 1 gid.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 30 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 273.

V Ljubljani, v četrtek 26. novembra 1896.

Letnik XXIV.

V krvi in v gnoju.

Da smo v članku „Aškerc in drugi“ izrekli čisto pravično sodbo o sedanjih kulturnih in leposlovnih razmerah, dokazuje nam ravnanje nasprotnikov: „Delavec“ prepisuje iz Aškercja najbolj izpodtikljive misli, liberalno občinstvo pa v „Narodu“ sicer malo sramožljivo in boječe — protestira proti temu spisu in proti taki beletristiki.

Važno pa je to: „Narod“ protestira samo zato, ker so popisane glavne osebe resnične, in te glavne osebe so — liberalci, korifeje, oblastneži prve vrste, ki beró te nesramnosti in spoznavajo v njih — same sebe.

Odbor Narodne tiskarne protestira namreč, ker: „Povest „V krvi“, katero priobčuje „Ljublj. Zvon“, je obudila indignacijo. V njej se popisujejo osebe in dogodbe tako, da vé vsakdo, za koga gre, in popisujejo se na žaljiv način.“

Jedino zaradi oseb se torej protestira: ne zaradi žaljene vere, zaradi žaljene pravice, ne zaradi podlosti, — ampak jedino le zato, ker liberalni velmože ne vidijo radi, če kdo razkriva njihovo nagoto.

Ta izjava je slovesni: „Pater peccavi!“, te kratke vrste so generalna izpoved liberalne stranke.

Tista stranka, katera se s trudoljubivostjo, ki bi bila vredna boljše stvari, muči, da bi našla na duhevskem stanu kak madež, kateri bi se dal prav na široko izrabit, ista stranka izjavlja sedaj, da je kriva vseh podlostij, katere ji očita grozni mladič v podli povesti.

Ali bi bilo nam težko, že davno vse umazanosti onih oseb popisati, in reči ljudstvu: Taki so oni, ki hočejo duhovstva izpodkopati spoštovanje pri vas!

Mi tega nismo hoteli; tudi kadar so nasprotniki na najgrši način obrekovali vsega spoštovanja vredne može naše stranke, tudi takrat, kadar se je

nesramno blatila duhovska čast — tudi takrat nismo rekli: glejte, taki so, ki nas blatijo! Osebnostij nismo vlačili na dan. Obsojali smo nazore, ne oseb. Borili smo se za načela, ne za osebe.

Mi smo obsodili povest kot podlo, kot umazano, liberalci jo priznavajo kot resnično.

„Narod“ in njegovi privrženci pozabijo pri tem popolnem, da se s svojim protestom nahajajo v direktnem protislovju s — samimi seboj, pozabijo, da so sami s svojim ostudnim, osebnim pisarjenjem že na leta pripravljali tla za tako „beletristiko“! Gojili so mladi svoj naraščaj v tem duhu, vodili ga v takem dvoreznem orožju in sedaj pretakajo bridke solze, ko se z istim orožjem in od njihovih gojencev udarja po njih samih! Vzlasti pa „Narod“ baš „Ljublj. Zvonu“ radi tega nima očitati čisto nič. Saj je baš v tem leposlovnem „listu“ svoje dni priobčeval načelnik „Narodne tiskarne“ dr. Tavčar svojo povest „4000“. „4000“ pa „V krvi“! Dr. Tavčar nam ne zameri, ako primerjajoč ti povesti rečemo: razuzdana „mati“ — razuzdanejša „hči“!

Liberalna družba ima velike, gnojne rane. Mi smo opozarjali na bolezen in smo govorili o vzrokih njenih, kakor zdravnik ve za bolezen, pove vzrok in zdravilo, a ne gre na ulico vpit in razglašat, kar ve.

Radikalizem pa sovraži ne bolezen, — ampak bolnika. Kakor hijena plane na bolnega starca, poklekne mu na prsi, iztisne mu gnojni tur in mu vrže pest gnoja v obraz, rekoč: Kaj skrivaš svoje ture, kaj se hliniš, da si zdrav, kaj razglašáš v tisočih časopisov, da si jedino ti zastopnik zdravega napredka, zdrave omike? Povej vsemu svetu svojo bolezen, razkrij jo, ponašaj se z gnojem svojih ran! Saj to ni brezčasno, to je naravno, to ti je v krvi: Omnia sunt naturalia.

Oče liberalizem je gnil: pa radikalizem je še podlejši. X.

Razna imenovanja.

V Celovcu, dne 24. nov.

Pri raznih naših uradih so se letos izvršila in se vršijo baškar ali se imajo izvršiti v bližnji bodočnosti važne osebne izpremembe. Nova imenovanja kajpak zelo vplivajo na vse naše javno življenje, ni čuda torej, da se imajo z njimi baviti različni krogi. Imenovanja, katera smo omenili, pa so nam znova pokazala, kako malo se ozira na izvestnih višjih mestih, kjer bi smeli in morali pričakovati več blagohotnosti in recimo — pravice, na žive potrebe in itak le preskromne želje Slovencev.

Važni spremembi sta se izvršili v naši šolski upravi. Jeden najbolj prefriganih naših nasprotnikov, ob katerem so, kakor bob ob steni, odletele vse naše prošnje in toliko upravičene zahteve glede šolstva, moral se je na zadnje vender-le umakniti „zobu časa“. Šel je, in za njim nismo žalovali niti mi, niti oni njegovih podložnikov, ki se mu niso hoteli podati čisto na slepo, biti samo marionete v njegovih rokah. Mislili smo, da na njegovo mesto pride mož, ki bode vsaj zmožen slovenščine, zmožen nadzorovati šole i po slovenskih krajih. Ni se zgodilo! Med prosilci, ki so gotovo povsem kvalifikovani za tako mesto glede znanja dež. jezikov, so izbrali moža, ki, kakor sam povdarja, ni zmožen slovenskega jezika. Pa upamo, da gosp. Palla glede šolstva vsaj ne bo hodil dr. Gobančeva „čudna“ pota in da bo vzlasti pod svojim prednikom toliko „razvajeno“ učitelstvo znal krotiti in mu pokazati, kje je učitelja pravi delokrog in kako ne sme biti nekako glavna naloga učitelstva, (kakor je to po tolikih krajih Koroške,) da dela zdražbo in hujska na nečuden način zoper vsakega, zlasti duhovnika, ki ni volje, se podati „šomaštrovemu“ vodstvu.

Po svojem zelo zanimivo je imenovanje gosp. Knapiča, prej v Ljubljani, za vodjo tukajšnje učiteljske pripravnice. Izvršilo se je to imenovanje

LISTEK

Rudeči studenec.

Francoska narodna pripovedka. Priobčil Ivan Steklass.

Neki udovec se oženi v drugič z neko udovo. Iz prvega zakona sta imela oba po jedno hčerko. Zena je jako ljubila svojo hčerko, moževo pa je hudo mrzila. Nekega zimskega dne reče ona moževi hčerki:

„Jaz sem bolna, hajd v šumo po jagode.“

Bil je debel sneg; hčerka vendarle gre, samo da jo uboga. In ko je šla tako žalostna ob grmovju, sreča jo neka gospa (bila je to blažena Devica), ki jo vpraša, kam se je namenila.

„Oh! gospa, mati me je poslala, da jej naberem v šumi jagod, ali jaz ne vem, kje jih bom vzela.“

„Dobro, hčerka moja“, reče jej gospa, „pojdi po tej le stezi, pa boš našla neko oglarijo in tamkaj boš napolnila svojo košarico.“

Mala se zahvali dobri gospi in gre v šumo, kjer opazi zares prostorček pri oglariji čisto rudečih jagod, nabere jih in hitro odnese.

„Glej, mati, jagod!“ reče, ko pride domov, in

dokler je govorila, vsipali so se biseri in drago kamenje iz njenih ust. Bil je to dar blažene Device. Mačeha se je jako čudila, ko je spazila jagode, a ko je zagledala biserje, je kar zastrmela od čuda ter jih lakomno pobirala.

„Kje si vender našla te jagode“ vpraša jo ona.

„Na kraju šume, na prvem prostorčku pri oglariji.“

Ona zdaj pošlje tjekaj prav hitro tudi svojo hčerko. Le-ta pa se odpravi v šumo prav počasi, sreča kakor prva blaženo Devico, ki jo vpraša, kam gre.

„Kaj tebi mar?“ odgovori ona in gre dalje.

Ko pride na kraj šume, poda se na omenjeno stran, najde jagode, napolni košarico svojo ter se povrne prav hitro. Mati jo je pričakovala težko in željno, da pobira iz njenih ust biserje; ali ko odpre hčerka usta, začno se iz njih vsipati žabe in kače. Zena se še bolj razsrdi na hčerko svojega moža, ter sklene pri tej priložnosti, da jo mora pogubiti.

Ona jej zapove, da prinese vode iz Rudečega studenca, od katerega se ni do zdaj povrnil še nobeden živ. Hčerka vzame svoj vrč ter odide po vode vsa zajokana. Na potu sreča zopet krasno gospo (blaženo Devico), katera jo vpraša:

„Kam greš, hčerka moja?“

„Moja mačeha me je poslala k Rudečemu studencu, a jaz jo moram ubogati.“

„Dobro ravnaš, hčerka moja, samo pazi, da ne vstopiš niti skoz rudeča niti skoz črna vrata. Hodi skoz bela vrata. Tam najdeš čuvarja, ki te bode vprašal, če si lačna, a ti reci, da si. Oni ti bodo prinesli jesti, in ti boš precej za tem opazila, kako prihaja k tebi pet psičkov. Ne goni jih od sebe, ne bij jih, marveč jim daj drobtinic tvojega kruha, pa se nič ne boj.“

Hčerka se zahvali, gre k studencu, vstopi skoz bela vrata in vse se tako zgodi, kakor jej je rekla dobra gospa. Ko se najé, reče jeden čuvajev psičkom: „Kaj ji vi želite?“

Prvi pravi: „Bila lepa ko beli dan“. Drugi pravi: „Bila dobra“. Tretji: „Bila bogata“. Četrti: „Bila vedno srečna“. Peti: „Prinesla ona svoj vrč poln vode brez nesreče svoji mačehi“. In želje njihove so se izpolnile.

Huda mačeha se močno začudi, ko zagleda hčerko, kako se vrača z vrčem polnim vode in vsa preobražena po darovih petih psičkov. Ona sklene, da pošlje nemudoma tudi svojo hčerko k Rudečemu studencu, da se povrne tako dražestna, kakor prva.

prav po bliskovo in pokazalo je, kako dobra iznajdba je — telegraf!! Pokazalo je pa tudi, kolike vrednosti so čedno spisane formelne prošnje. Gosp. Knapič, — tako čivkajo že vrabci po strehah relata refero — za mesto, katero zdaj zavzema, niti kompetiral ni, ker je menda sam čutil, da izvrsten in vsega priznanja vreden kemik ni še vselej pripraven za vodjo učiteljske pripravnice. Potegoval se je pa za mesto deželnošolskega nadzornika. To mesto dalo se je drugemu prosilecu, gosp. Knapiču pa se je brzojavnim potom ponudilo mesto, katero zdaj ima. Pa še reci kdo, da niso čudne lestve, po katerih se pride v Avstriji naprej.

Na opazko gosp. posl. Robiča v proračunskem odseku, da novo imenovana funkcionarja nista zmožna slovenščine, zatrjeval je naučni minister Gauč „mit dem Brustton der Ueberzeugung,“ kakor pravi Nemeč, da sta zmožna in da on za to prevzame vso odgovornost. No, v naših razmerah mu gotovo ni težko nositi take „odgovornosti“; posledice pa moramo trpeti le mi! Slej kakor prej moramo zanikati, da sta omenjena uradnika zmožna slovenščine v toliko, kolikor nujno zahteva nju služba.

Važna sprememba se vrši pri našem deželni sodišču. Predsednik Mylius je odstopil in imenovati se mu ima naslednik. Listi že prinašajo imena raznih aspirantov za to mesto. — Slovenski listi so še nedavno opozarjali na to, kako primanjkuje pri naši sodnijski upravi uradnikov, zmožnih slovenskega jezika. Če mora sploh kdo znati materni jezik onih, s katerimi ima opravka, je to gotovo v prvi vrsti treba sodniku. V kolikih slučajih je merodajna in odločilna kaka besedica baš pri sodnijskem postopanju. V Celovecu pa vidimo, kako delajo s tolmači, ki temu važnemu poslu nikakor niso kos.

Zato moramo zahtevati, in zahtevamo z vso odločnostjo, proseč zlasti gg. drž. poslance, da v tej zadevi potrebno ukrenejo — da se imenuje na mesto predsednika našemu deželnemu sodišču uradnik, ki bo svoji nalogi popolnoma kos, t. j. zmožen tudi slovenskega jezika. Samo do takega moremo imeti zaupanje, da bo tudi Slovincem dober sodnik, ko bode razumel i njih govorico.

Ker pišem ravno o sodišču, naj omenim še to-le: Doživeli smo, da je pri tukajšnjem c. kr. deželnem sodišču posloval sodn. svetovalec, ki je bil duša vsej protislovenski schulvereinovski agitaciji po daljni celovški okolici; o odstopivšem Mylius-u se istotako pripoveduje, da proti Slovincem ni postopal na baš najbolj laskavi način, če kdo ni znal nemški.

Naravnost škandalozno pa je sledeče: Dne 29. okt. t. l. je predsedoval nadsodn. svetnik dr. Ot. Heiss neki prizivni obravnavi, pri kateri je nanesel govor i na naše politične stranke, ter tam govoril: „Sie sind Vertreter der deutschen Partei. Der L. gehört zu den ‚Windischen‘.“ (Glej „Kärnt. Ztg.“ št. 255 z dne 5. nov. t. l.) Tak izraz se čudno poda „nepriustranskemu“ sodniku. Ali on ne pozna pravega imena „Slovenec“, ali ne vé, da je ime „windisch“, kakor se rabi dandanašnji, naravnost izjavajoče, psovka?! Mi le obžalujemo, da se pri ob-

ravnavi sami ni našel mož, ki bi g. svetniku malo pojasnil stališče.

Pred desetletji, ko se je pričelo slovensko gibanje, so naši nasprotniki po svojih listih in v govoru s pravo slastjo rabili ime „windisch“; sedaj so se temu že davno odvadili in vsaj kar je poštenejših elementov, tega izraza ne rabi in ne piše več. Tem žalostneje je torej, da se c. kr. deželne sodnije nadsodnik poda pod nivô onih nam nasprotnih politikov in s takim zastarelim orožjem paradira v sodnici!! Od sodnika bi vendar smeli pričakovati vsaj več — takta!

Se drugo imenovanje je pri nas na dnevnem redu. Že dolgo, dolgo časa se govori, več ali manj določno, da stopi v že davno „zasluženi“ pokoj deželni predsednik g. bar. Schmidt-Zabierow. Imenujejo mu že naslednika in g. baron Schmidt sam si je ob obalih sinje Adrije že pripravil svoj „tusculum“, kjer hoče „procul negotiis“ uživati sladki mir in živeti v milih spominih, kako se na Koroškem zaslužujejo in postavljajo — spomeniki. Pa kdaj se sprememba konečno vendar že enkrat izvrši, tega še ne vemo, in tako zna nam g. Zabierow še nekaj časa predsedovati, vsaj mu pa tudi očitvidno ugaja prijetna vloga „deželnega oca“.

Kdo bode „bodoči mož“ za Schmidtom? Z drugimi listi ste sporočili tudi že vi, da je za to mesto določen deželni predsednik v Šleziji grof Clary-Aldringen, ki je prej služboval že pri deželni vladi Koroški. Od druge strani se to zopet zanikuje, torej ta stvar še ni dognana.

Ali zna novi gospod slovenski, ali nam bode pravičen? To so z a n a s pomenljiva vprašanja, na katera se pa čujejo razni odgovori. Pravijo, da je grof Clary „konservativec“, ali — ali — —

Natančneje nas poduči bodočnost. Mala, če tudi slaba tolažba je, da slabši, kakor sedaj, tudi v bodoče ne more biti! —rn.—

Državni zbor.

Dunaj, 25. novembra.

Zbornica je danes nadaljevala debato o uravnavi uradniških plač.

Glavni protigovornik dr. Brzorađ omeni, da on in njegovi tovariši ne bodo glasovali za predlogo, ker hoče vlada dotični znesek pokriti z zvišanjem davka od piva. Noben poslanec s Češkega ne bode glasoval za večji davek od piva. Večji troški za državne uradnike in služabnike naj se prihranijo pri vojni upravi. Kmečki zastopniki ne morejo vsprejeti predloge v celem obsegu, vlada naj omeji zvišanje plač na nižje uradnike. Kmetje se tolažijo z božjo pomočjo, a višjim uradnikom naj pomagajo revni kmetje. Dokler se kmetom ne zboljša stanje, tako dolgo zbornica ne sme zvišati plač višjim uradnikom. (Pohvala pri Mladočehih.)

Generalni zagovornik dr. Piętak izjavi v imenu Poljakov, da bodo glasovali za celo predlogo. V interesu države je, ako so uradniki primerno plačani in vsled tega morajo z veseljem in neodvisno izvrševati svoje posle. Uradniki ne delajo dolgova na račun zvišanja plač, temveč ker s sedanjimi plačami ne morejo izhajati. Govornik naglašja, da njegova stranka ne dela politike s tem vprašanjem, in želi, da bi se služabnikom še bolj zvišala plača. Istotako želi zagovornik boljše razmere za srednješolske učitelje, avskultante in konceptne praktikante. Vendar pa bi ta zakon ne mogel preje stopiti v veljavo, dokler vlada ne dobi pokritja. To pa se bode težko zgodilo do 1. julija 1897. Na prebitek v drž. gospodarstvu se tudi ne more računati.

Posl. grof Pálffy odgovarja Dipauliju, da je odločno za zboljšanje uradniških plač, kedar vlada najde pokritje.

Poročevalec dr. Beer naglašja, da so se sicer zvišali državni troški v zadnjih 20 letih, toda pomnožili le indirektni davki. Govornik naglašja, da utegne prebitek v prihodnjem letu znašati 14 milijonov, s katerimi se lahko pokrijejo večji troški za uradnike. Poročevalec priporoča, naj se vsprejme rok 1. julija 1897 za zvišanje plač.

Pri glasovanju po imenih zbornica s 180 proti 8 glasovom sklene, da se preide v nadrobno razpravo.

V nadrobni razpravi se posl. Borčić pritožuje, zakaj naj bi se predsednikom nadsodišč na Dunaju, v Pragi in Lvovu določila funkcijska doklada s 4000 gld., za druga nadsodišča s 3000 gld., za Zader pa le z 2000 gld.

Posl. grof Kuenburg zahteva, da bi se svetnikom tudi pri najvišjem sodnem dvoru vsacih deset

let zvišala plača za 1000 gld., ki naj se vštejejo v pokojnino.

Posl. Tschernigg pravi, da vlada kot primarij in proračunski odsek kot sekundarij smatrata bolezen uradnikov za hujšo, kakor uradniki sami. Treba je preiskati vzroke. Govori se vedno o dragih živilih, in vendar so pridelkom cene padle. Govori se o dragih stanovanjih, na Dunaju pa je do 16.000 stanovanj praznih. Pravi vzrok druginje je visok davek. Če se določi, da se s 1. julijem 1897 zvišajo plače, je to ravno tako, kakor če bi kdo kupoval hišo, pa nima denarja. Govornik priporoča, naj se črta zvišanje plač pri petem in šestem razredu; treba se je ozirati tudi na one, ki plačujejo davke, in ne samo na one, ki žive od davkov. Ako se v kratkem ne zboljša državno gospodarstvo, priti mora do poloma. (Pohvala.)

Poslanec dr. Schücker izjavi, da je zboljšanje uradniških plač nujno potrebno, ker imajo mnogo več posla, ko pred leti. (A jih je tudi mnogo več!) Govornik priporoča, naj se § 6. vsprejme po vladnem predlogu, da se namreč uradniki v 11. vrsti pomikajo v višji plačilni razred na vsaki dve leti, v 10. vrsti na tri leta, v 9. vrsti na štiri leta; starostne osebne doklade pa naj se dovoljujejo z 12., oziroma 16. službenim letom. Uradniki, ki morajo imeti višje šole, naj imajo pravico do pokojnine s 35. letom.

Poslanec dr. Vašaty kot generalni protigovornik naglašja, da je predloga sedaj neizvršljiva; ona je mrtvorojeno dete, ker vlada nima pokritja. Prebitki so negotovi. Vsa predloga ima politične namene. Govornik nasvetuje, naj se črtajo funkcijske doklade.

Govorila sta še generalni zagovornik dr. Marchet in poročevalec dr. Beer, na to je zbornica odklonila vse nasvetovane spremembe ter vsprejela člen I., II. in III. predloge po nasvetu odsekovem.

Poslanca Kronawetter in Pernertorfer sta predložila načrt zakona gledé varstva zborovalne pravice.

Prihodnja seja jutri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. novembra.

Premirje mej Badenijem in Banffyjem. Po nekaterih odločnih, a vendar povsem neškodljivih napadih mej obema kabinetnima načelnikoma se je sklenilo kmalu premirje in obe bojujoči se stranki se veselita, da se je boj tako srečno končal. O tej zadevi prinaša „Kreuzzeitung“ iz peresa nekega dunajskega dopisnika nastopen zanimiv komentar. Kabinetna načelnika sta po mnenju tega dopisnika zopet najboljša prijatelja; oba sta vesela, da sta še politično živa, kajti niti prvemu, še manj pa drugemu bi bilo ljubo, da bi propadel njegov kolega. Ako bi padel n. pr. grof Badeni, pravi nadalje dopisnik, tedaj pride na njegovo mesto „strogo klerikalno“ ministerstvo z nemškim ali češkim kavalirjem na čelu, torej ministerstvo Lichtenstein, Thun ali kaj jednacega. Kaj takega bi baronu Banffyju gotovo ne ugajalo, kajti ne mogel bi se strinjati s takim možem, ki bi bil prijatelj protimažarski politiki. Ravno tako bi pa bilo zelo neljubo tudi grofu Badeniju, ako bi ga zapustil njegov ogerski kolega. Pri njem se gre v prvi vrsti za izvedbo nagodbe med Avstrijo in Ogersko. To delo je sedaj nekako na pol dogotovljeno, a bi se izjalovilo, ko bi se prefrgala sedanja vez. Z Banffyjevim naslednikom bi se morda ne dalo tako lahko barantati, kakor se sedaj to lahko godi z Banffyjem. Poslednja točka je zelo važna tudi za ogerskega višjega državnika in torej je lahko umevna zopetna prijaznost.

Ogerski državni zbor. Včeraj dopoldne so se sešli ogerski državni poslanci iz raznih stranij dežele, da prisostvujejo otvoritvi in prvi seji novega državnega zbora. Kmalu po 9. uri je jelo dohajati občinstvo trumoma pred parlamentno poslopje in kmalu so se napolnili vsi prostori mažarskih radovednežev. Konečno so dospeli tudi vsi člani kabineta in točno ob 10. uri je pozdravil kvestor bivše zbornice Csavossy poslance in naznanil, da je najstarejši član sedanje zbornice Aleksander Jánicsary. Takoj nato prevzame ta mož predsedstvo ter se v svojem pozdravu spominja milenijske slavnosti ter presvetlega vladarja. Kmalu potem pa se oglasi posl. Komjáthy ter v ime svojih tovarišev izjavi, da se ne udeleže slovesne otvoritve državnega zbora v budimskem dvoru, ker se mora po zakonu vršiti otvo-

ritev tam, kjer zboruje državni zbor, in ker veje s tega poslopja — črno-rumena zastava! Mažari bi namreč radi videli, da bi v kraljevi bližini prav nič ne dišalo po avstrijskem, in jim tudi kraljev glavni pobočnik popolnoma nič ne ugaja, ker namreč ni Mažar. Ministerski predsednik baron Bauffy je tem zagrizencem sicer nekaj odgovarjal in pojasnoval posamne točke, vendar se je pa tudi njemu videlo, da govori o tem z neko prisiljenostjo. Z ministrovo izjavo interpelant ni bil zadovoljen in je izjavil, da govori o tej zadevi še povodom adresne razprave. — Potemtakem se moramo res čudom čuditi, ako vzbudi pri Mažarih toliko nejevoljo popolno opravičena obsodba njihovega početja od strani tostranskih voditeljev, kajti človek bi menil, da ne poznajo sploh več nikake Avstrije, ker tako zaničljivo govore tudi o najimenitnejših zadevah, ako so le količkaj v zvezi s tostransko polovico.

Ogerska ljudska stranka hotela je, kakor poročajo listi, odposlati do cesarja veliko deputacijo, katera naj bi najvišjemu čuvatelju državne ustave in zakonov razodela gorostasne protizakonitosti in zlodejstva, katera so se godila za zadnjih državnoborskih volitev. Deputacije imeli so se udeležiti vzlasti oni, kateri so se bili volitev udeležili kot poverjeniki kandidatov ljudske stranke in so kot taki imeli priliko, osebno opazovati grozovite pojave ogerskega prostomisilstva. Koliko je resnice na teh časnikarskih poročilih, se ne vé, kakor tudi ne, ali je cesar deputacijo zares odklonil. V zadnjem slučaju bila bi za to odgovorna Banffy-jeva vlada, katera je ogerskim narodom zvezala roke, da si sami ne morejo pomagati, a sedaj jim pa maši usta, da ne bi njihove opravičene tožbe prišle do sluha najvišjemu faktorju v državi in ga poučile o dejanskem državnem položaju, ki je seveda ves različen od onega, kakoršnega mu slika liberalna vladna klika. Bojimo se pa, da ogerska vlada odgovornosti za tako nelojalno in protiustavno postopanje ne bode mogla nositi, vzlasti ne, ako bi se ljudstva, ki že na desetletja trpi politično mučeništvo, polastila nepatrijotična brezupnost, katera bi si iskala rešilnega in tešilnega duška. Kam vesljamo pod zastavo prostozidarskega mažarstva?!

Turčija in njeni prijatelji. Vsakomur je znano, da Turčiji v sedanjih razmerah ničesar drugega bolj ne manjka, kakor denarja, s katerim bi vsaj za silo napolnila popolno prazne drž. blagajne in bila v stanju, redno izplačevati uradnike in vojaštvo. V tej svoji stiski se je obrnila do svojih nekdanjih francoskih prijateljev, Rothschilda in tovarišev, da bi ji pomogli, kakor že večkrat, tudi sedaj iz zadrege. Toda ti se sedaj, ko vidijo, da je vse že do vratu v dolgih, nič kaj ne upajo, in hodijo okolu nje, kakor maček okolu vroče kaše. Srčno radi bi ji „pomagali“, a nikogar ni, ki bi jim dal poroštvo, da se jim svojedobno res povrne kapital z visokimi obrestmi. Obrnili so se torej s posredovanjem francoskega zunanjega ministra Hanotauxa v prvi vrsti do Rusije, naj bi ona v tem oziru igrala nevarno ulogo poroka. Sedanji upravitelj Šiškin bi se bil že dal pregovoriti in bil z veseljem ustregel Hanotauxovi želji, ko ne bi bil prihitel iz Carigrada poslanik Nelidov, ki je s svojo vplivno besedo pri carju svetoval, naj se Rusija ne meša v to zadevo. Na ta način se je popolno izjalovil poskus francoskih židovskih milijonarjev, ki so se že veselili mastnega dobička. Turčija bode morala torej še nekaj časa ječati pod težko butaro dolgov, dokler se morda konečno ne našje kak ptiček, ki ji bo ponudil svoj denar za visoke obresti.

Kubanski vstaši nikakor niso še tako oslabljeni in skoro brez moči, kakor nam jih predstavljajo senzančna vladna poročila iz Madrida o mnogobrojnih „zmagah“ španjskih vladnih čet nad vstaškimi tolpami. Nadaljni podatki nam to stvar ravno obratno pojasnujejo. Kubanski vstaši še niso do skrajnosti oropani vseh sredstev, katera jim služijo v dosego zasledovanega cilja, marveč razpolagajo še z ogromno svoto denarja, orožja, streliva in drugih potrebščin. Onemu, kdor jim dovede generala Weyerlerja živega ali mrtvega, so zagotovili 5000 dolarjev, za vsakega španjskega častnika pa je določenih 1000 dolarjev. Ta lepa nagrada je vspodbudila veliko pogumnih možakov, ki so španjskim vojaškim dostojanstvenikom vedno za petami. — V takih

okolnostih ni mnogo nade na kak ugeden vseh na španjski strani.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. novembra.

(Novi krški škof) Uradni listi potrjujejo našo večerajšjo notico o imenovanju veleč. gosp. msgra. dr. Mahničja krškim škofom. Dotični ukrep presvetlega cesarja datiran je od 22. novembra t. l. in večerajšnji telegrami so nam javili že začetek kano-ničnega procesa na Dunaju. Msgr. dr. A. Mahnič je bil dosedaj skozi 15 let profesor bibličnih ved nove zaveze na osrednjem bogoslovnem učilišču za vse primorske škofije v Gorici. Ker je to važno stolicu zasedal toliko let, mu je znana vsa mlajša duhovščina v krški škofiji. Njegovo delovanje pa ni bilo omejeno samo na kolegije bogoslovske, ampak on je znal na-se priklepati zlasti nadarjene in delavne mladeniče pri modroslovskega delovanju. Njegov periodičen list „Rimski Katolik“ je od leta 1887 čudovito krepko in globoko segal v mišljenje in modrovanje vseh slovenskih prosvetljenih krogov. — Neva doba znanstvenega delovanja ima z zasnutkom tega znanstvenega lista svoj početek med nami. Kot mnogoletnemu uredniku škofijskega lista „Folium periodicum“, mu je iz skušnje znana tudi vladija domače škofije. — Mnogo je moral sicer trpeti od materijalistično navdahnjenih nasprotnikov, a vnet za dobro stvar je premagal vse zapreke. Najpreje so spoznali v Rimu izredni njegov talent in silovit vpliv in so mu pred dvema leti podelili čast in naslov papež. komornika, a z imenovanjem za škofa je tudi najvišja posvetna oblast priznala njegove velike zasluge za narod in državo in tako zamašila usta vsem klevetnikom. Ker je novi škof še mlad, šteje zdaj 46 let, — ga čaka še mnogo dela na verskonarodnem polju. Zelimo mu najlepših uspehov.

(Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji.) Premeščena sta č. gg. kapelana: Frančišek Rajčević iz Vipave kot ekspozit v Trnje, A. Znidaršič iz Knežaka v Vipavo.

(Slovensko gledališče.) Jutri v petek, pela se bode v tretjič opera „Rigoletto“, za katero se kaže veliko zanimanje. V nedeljo popoldne se bode predstavljala znana in priljubljena bajna igra „Snegulčica“, zvečer pa se bo pela opera „Faust“.

(Odlikovanje.) Znana tvrdka za izdelovanje slaminikov J. Oberwaller & Comp. v Domžalah dobila je naslov c. in kr. dvornega zalagatelja.

(Novo poštno poslopje v Ljubljani.) Nova ta stavba stoji na oglu Selenburgove in Slonove ulice in je sezidana v italijanskem renesančnem slogu. Dolžina v Selenburgovih ulicah meri 55.5 metrov, v Slonovih pa 36.6 metrov in zavzema ves stavbinski prostor okroglo 1800m²; od teh jih odpade 570m² na dvorišče, ostalih 1230m² je zazidanih. Poleg glavnega poslopja je drugo poslopje na dvorišču, ki je 23.5 metrov dolgo in 6.3 metrov široko. Stavba je dvonadstropna, približno 17 metrov visoka ter ima dva uhoda za vozove in tri za občinstvo. Iz glavnega uhoda se dospe v prostorno vežo, kjer se nahajata dva krasno izdelana kipa cesarja in cesarice. Na levi strani, v Slonovi ulici, je oddaja priporočenih pisem in brzojavk, ki se pnevmatičnim potom odvajajo v drugo nadstropje, dalje pisemska pošta, v sredi je vhod v nadstropji, na desni strani proti dvorišču je telefonska postaja, na ulico pa je oddaja voznopostnih pošiljatev. Te vrste pošiljatev pa se oddajajo v pritličju poleg vhoda iz Selenburgovih ulic. V prvem nadstropju, v katerega se dospe po 1.55 metrov širokih prostih stopnicah, se nahaja vplačevalnica in izplačevalnica poštnih kaznic, nabiralnica poštno-hranilničnega urada, in sicer ta na levi strani od stopnic, poleg tega je tu prostor za pismonoše in pisarna uradnega predstojnika. Prostori prvega nadstropja v Slonovih ulicah so določeni za sortiranje pisem in drugih pošiljatev, ki se prevažajo iz pritličja z ročnim vlakom v prvo nadstropje, prostori na nasprotni strani so pa odmenjeni za stanovanje itd. V drugem nadstropju se nahaja brzojavni urad; tu se v nočnem času tudi oddajajo brzojavke. Glavni promet se vrši torej le v pritličju, le denarni promet je ves v prvem nadstropju. V poslopje je napeljan vodovod, plinova

razsvetljava in je vse vrejeno tudi za električno razsvetljava. Pročelje, kakor tudi vsi notranji prostori so bogato okrašeni. Na pročelju ob obeh straneh se nahajajo avstrijski, deželni in mestni grbi ter poštni in brzojavni znaki. Napis je na jedni strani slovensk, na drugi nemšk. Na oglu pod kupolo se nahaja ura s transparentnimi številkami. V notranjih prostorih je 38 električnih ur. Stavba, katere temeljni kamen se je položil 21. maja 1895 in je bila dovršena 10. novembra letos, stane približno 270.000 gld.; od tega odpade 90.000 gld. na stavbišče, 35.000 gld. je podarila kranjska branilnica, 15.000 gld. pa mestna občina. Delo je izvršila tukajšnja stavbinska tvrdka Knez & Zupančič, ki je oddala razna dela tukajšnjim in tujim podpodjetnikom.

(V Križah pri Trziču) bodo obhajali od 2. do 9. decembra sv. misijon, katerega bodeta vodila velezaslužna gg. Doljak in Vrhovec S. J.

(Od sv. Gregorja.) Stari ljudje so pripovedovali, da letos ne bo hudega snega in tudi ne hude zime. Pa so se varali. Prvi sneg smo dobili že 16. t. m.; prvi še ni odlazil, že se nam drugi ponuja. Včeraj 24. in danes 25. burja brije in sneg nanaša, kakor bi bili že v trdi zimi. Zameti so zaprli vsa vozna pota. Letos je res slabo leto za nas. Poletje in jesen sta bila deževna, sedaj pa tako hud mraz in sneg! Zato se tudi boleznj oglašajo.

(Nesreča ali zločin?) Pri Mošah poleg Kranja našli so 22. t. m. v Savi med skalovjem že precej gnjilo truplo 30 do 40 letnega moža močne postave. Sodna obdukcija bode dognala, če nesrečnej ni bil morda žrtev kakega zločina.

(Tatvina.) V spodnjih Ribčah, občina Velika vas, pol. okr. Kamnik, bil je dne 20. t. m. posestniku Janezu Lovše iz hleva ukraden vol, vreden 120 gld. Žandarmeriji se je posrečilo, najti ukradeno živino pri nekemu mesarju v Trbovljah, kateri jo je bil od neznanega prodajalca kupil za 95 gld. Na sumu tatu imajo nekega Martina Šmrkolja iz Zgornjega Ribča, kateri je bil zadnji čas delavec v Zagorji, ki je pa sedaj ubežal.

(Iz Celovca) 24. nov.: V četrtek, 26. t. m. čaka naše nemške meščane čiste in mešane krvi izreden užitek. Tako trobi med svet že nekaj časa tukajšnja liberalno-nacionalno papirnata trobenta s svojim onemoglim raskavim glasom in tako je brati že nekaj dnij na velikih lepkih po vogalih in prodajalnicah. Prišel bode „einer der besten Rufer im nationalen Streite“ drž. poslanec Henrik Prade, da razlaga našim zaspancem nemško-nacionalnim „purgarjem“ čisti nauk za te ljudi jedino zveličavnega evangelija, inspiriranega od Bismarcka samega. — Dobernik in drugi naši nemški velikaši torej niso dosti dobri za naše „purgarje“. Le ti potrebujejo že boljše duševne hrane, katero jim morajo donášati tuji gospodje. Kedar na kak slovenski shod pride kateri rojak iz sosednih dežel, takrat se nasprotniki mrđajo, da je gorje; ko pa sami kličejo tuje, da tu rogovilijo zoper nas, — „ja Bauer, das ist was anders“. — Dne 6. decembra pride sloviti Schönerer s svojim parade-kmetom Schambergerjem v Kirchbach v ziljsko dolino, da tam izpodbija tla katoliškimi poslancem. V Schönererjevi domovini, na Nižjeavstrijskem, so se kmetje naveličali tiranstva oholega eksviteza; zato pa se na vso moč ponuja našim nemškim kmetom, bržkone misleč, da so ti že dosti „nazaj“ in mu torej pojdejo na limanice. — „Bauerbund“ s skrbjo gleda na probujeni velikovski okraj, kjer je ob zadnjih volitvah tako temeljito pogorel. Da si popravi izgubljeni renomé, hoče sedaj napraviti tam kje „bauerntag“. Pa ne boš Jaka! S „tagovanjem“ v tem okraju se ne privabi niti mačka izza peči, kaj še, da bi kaj opravil pri probujenih kmetih! —rn.—

(„Südmark“ na Koroškem.) Piše se nam: Prav po načrtu razteza „Südmark“ svoje krepplje na Koroško, da tu nahujka in organizuje Nemce za narodni boj proti Slovincem. Kar ni dosegel „Schulverein“, doseže naj „Südmark“. Za židovskim „Schulvereinom“, kakor za nacionalno „Südmarko“ pa stoje eni in isti matadorji. Zadnje nedeljo osnovala se je nova podružnica v Trgu; za Celovec so osnovali, kakor sem vam sporočil, žensko podružnico, ker hrepnijo i celovške lepe in nelepe ama-

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

